

YÜKSEKOKULLARDA ÖĞRENİM GÖREN ÖĞRENCİLERİN BAZI DEĞİŞKENLER AÇISINDAN PROBLEM ÇÖZME BECERİLERİ VE KARAR VERME STİLLERİNİN İNCELENMESİ

¹Selahattin AKPINAR, ¹Öznur AKPINAR

¹Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, KARAMAN

Özet

Bu araştırma; yüksekokullarında öğrenim gören öğrencilerin problem çözme beceri düzeylerini ve karar vermede öz saygı ve karar verme stillerini tespit ederek problem çözme beceri düzeylerini ve karar vermede öz saygı ve karar verme stillerinin demografik özelliklere göre farklılaşp farklılaşmadığını ortaya koymak amacıyla yapılmıştır.

Araştırmanın amacına ulaşabilmesi için Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesinde farklı yüksekokullarında öğrenim gören 460 öğrenciye, Heppner ve Peterson (1982) tarafından geliştirilen Şahin ve arkadaşları (1993) tarafından Türkçeye uyarlanan Problem Çözme Envanteri ile Mann ve diğerleri (1998) tarafından (Melbourne Decision Making Questionary) geliştirilen ve Deniz (2004) tarafından Türkçeye uyarlanan Melbourne Karar Verme Ölçeği I-II Ölçeği” kullanılmıştır.

Yapılan araştırma sonucunda araştırmaya katılan öğrencilerin problem çözme beceri düzeyleri $\bar{X} = 96,4771$ olarak bulunmuş ve ölçekten alınabilecek en düşük ve en yüksek değer gözönüne alınarak öğrencilerin orta seviyenin üzerinde problem çözme becerisine sahip oldukları, Karar vermede ise; karar vermede öz saygı ve dikkatli karar verme puanları yüksek, erteleyici ve panik karar verme puanları orta seviyede kaçınan karar verme puanları da düşük olarak tespit edilmiştir. Öğrencilerin gerek problem çözme becerileri gerekse de karar vermede öz saygı ve karar verme stillerinde ise demografik özelliklere göre de bazılarında anlamlı bir fark bulunamazken bazı değişkenlerde ise anlamlı bir fark bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Problem Çözme, Karar Verme, Yüksekokul

EXAMINATION OF PROBLEM SOLVING ABILITIES AND DECISION MAKING STYLES OF COLLEGE STUDENTS IN TERMS OF SOME VARIABLES

Abstract

This study aimed to reveal the level of decision making abilities of college students and whether their self-esteem and decision making styles during decision making differ or not by determining their level of problem solving abilities and self-esteem and decision making styles in decision making.

Problem Solving Inventory developed by Heppner and Peterson (1982) and adapted into Turkish by Sahin et al (1993) and Melbourne Decision Making Scale I-II developed by Mann et al (1998) (Melbourne Decision Making Questionnaire) and adapted into Turkish by Deniz (2004) were implemented to 460 college students at Karamanoglu Mehmetbey University.

The level of problem solving abilities of the students was found as $\bar{X} = 96,4771$ and the fact that the level of problem solving of the students was determined higher than intermediate when taking cognizance of the highest and lowest scores in the scale. As for decision making, their scores of self-esteem in decision making and the scores of carefully decision making were found high, the score of decision making in panic was found intermediate and the score of avoidably decision making was found low. There was no difference found among some students in terms of demographic characteristics but there was meaningful difference in some variables in both problem solving abilities and self-esteem in decision making and decision making styles of the students.

Keywords: Socialskills, College, University

Giriş

Bireylerin günlük yaşantılarında karşılaştıkları sorunlarla başa çıkma ve bu sorunların çözümünde doğru karar vermeleri, hem iş yaşantılarını hem de sosyal yaşantılarını etkilemektedir. Problemlerin çözülmesi problemlerin türü ve karmaşasına göre değişmektedir. Bazı problemler

tamamen mantık yolu ile çözümlenirken, bazı problemler duygusal olgunluğu gerektirir. Bazı problemler ise, olaylara yeni bir algılama açısından bakmayı gerektirir. Problem çözmeleri arasındaki ortak yan, amaca ulaşmaya ket vuran engelleri ortadan kaldırmaktır (Cüceoğlu 2003). Problem ile başa çıkmada, kişinin problemleri çözme yeteneği, kendini bilişsel olarak değerlendirmesine ve büyük ölçüde probleme yoğunlaşmasına bağlıdır (Güçlü,2003). Büyükkaragöz problem çözme becerisini kişiyi çözüme götürecek bilgilerin kazanılması ve bu bilgilerin kullanıma hazır olacak şekilde birleştirilerek bir sorunun çözümüne uygulayabilme düzeyi olarak tanımlarken, Güçlü ise bireyin birey olma ve çevresi ile baş etme sürecinde en belirleyici rollerinden birisi olarak tanımlamaktadır (Güçlü, 2003). Karar verme ise; bir ihtiyacı gidereceği düşünülen bir objeye ulaştırılabilecek birden fazla yol olduğu zaman, yaşanan sıkıntıyı giderici bir yöneliş şeklinde tanımlanabilir. Karar vermeyi gerektiren durum önemli konularda verileceğinde, sonuçları önceden tasarlamak ve hedefe ulaşma gücü en fazla olana yönelme daha çok önem kazanmaktadır (Kuzgun,1992). Karar verme akıl, akıl, düşünce, bilinç ve irade ile donatılmış bulunan insanlara özgüdür (Koçel,2001). Karar verme stili, karar verme durumunda bir kişinin yaklaşım, tepki ve eylemlerde bulunduğu duruma denir(Philips et al, 1985). Karar verme stili belirlemede sosyal faktörlerin etkili olabileceğini, bireylerin; aile üyelerine, arkadaşlarına, yakın çevrelerine karşı kendilerini sorumlu hissettiklerini ve böylesi sorumluluk duygusunun nasıl karar verileceğini etkilediğini belirtmişlerdir (Payne, Bettmen ve Johnson, 1993). Dolayısıyla bu çalışma farklı kültürlerin buluşması olan üniversitede yüksekokullarda öğrenim gören öğrencilerin problem çözme becerileri ve karar verme stillerini belirlemeyi amaçlamaktadır. Ayrıca öğrencilerin problem çözme becerileri ve karar verme stillerinin demografik özelliklere göre de farklılaşıp farklılaşmadığını ortaya koymaktır.

İnsanlar çevresi ve sorunlarıyla kendi gücü çerçevesinde uğraşmak ve bu sorunlarla başa çıkmak zorundadır. Bu sorunlarını aşabilmesi için de başta problem çözme becerilerini geliştirmeleri gerekir. Aynen bir işletme yeniliklere açık olması gerektiği gibi kişilerde sorunlarla başa çıkmada yeniliklere dolayısıyla yeni yollar bulmalıdırlar.

Problem çözme son derece karmaşık ve geniş kapsamdır. Problem çözmeye dönük davranışlar dört ana değişkenden etkilenebilir. Bunlar; daha önce denenmiş eylem türleri, önceki eylemlerin etkisiz olmalarının nedenleri, eylemlerin işlevsel sonucu ve bireyin azmi yani sebatıdır (Akt.; Akpınar, 2010). Mücadele, bağlılık ve kontrol algısı psikolojik sağlık açısından önemli faktörlerdir. Karşılaşılan problemlerle mücadele edebilmek, psikolojik sağlığı olumlu yönde etkiler (Paknadel ve Çetinkanat,1988). Yani birey karşılaşmış olduğu problemlerle başa çıkmada kullanmış olduğu yol başarılı olursa birey psikolojik olarak rahatlar. Problem çözme, ortaya çıkan rahatsızlık verici durum ile baş edebilmek için etkili olabilecek çeşitli çözüm yollarının üretilmesi ve bunlar arasında etkili olmasının seçilmesidir (Cüceoğlu, 2003). Danışma psikolojisi ve Klinik psikoloji literatürlerinde problem çözme terimi, hayatta karşılaşılan zorluklarla ilgili olarak kullanılmaktadır. Kullanılan diğer

kavram ise, sosyal problem çözme, kişilerarası problem çözme, kişilerarası bilişsel problem çözme ve uygulamalı problem çözme şeklinde sıralana bilinir (D'Zurilla ve Goldfried, 1971). Sosyal problem çözme geniş bir çevre içerisinde yaşayan ve çeşitli stres verici durumlarla karşı karşıya kalan bireyin, bunlarla etkili bir biçimde başa çıkabilme becerisini geliştirebilen, bilinçli çapa ve amaç gerektiren bir süreçtir (Akt.; Akpınar, 2010). Sonuç olarak problem çözme kişisel gelişim için önemli bir unsurdur. İnsanlar en azından kendi sıradan problemleri ile başa çıkmaları bireyin birey olmalarını sağlamaktadır (Germi, 2006).

Kişiler her an farklı önem derecelerinde olan kararlar verirler. Bu nedenle karar verme, ilk bakışta oldukça kolay ve anlaşılır görülebilir. Hâlbuki karar verme kişinin güçlü ve zayıf yönlerini iç içe girdiği bir süreci ilgilendirir. Karar verme sürecini anlama, sürecin öğelerini açıklama pratikteki yararları nedeniyle önemlidir. Karar verme çalışmalarında öncelikli ilgi, bireylerin kararlarında neyi temel alarak, nasıl karar verilmesi olmuştur (Deniz, 2002).

Karar verme süreci bir anlamda bireyin iç dünyasında denge sağlama süreci olarak da görülebilir. Karar verme durumunda olan birey, hem iç dünyasına yönelik ihtiyaçlarını, hem de çevresel beklentileri karşılamaya ve doyurmaya yöneliktir. Bunu yapabilmek için de bireyin kişisel ve çevresel kaynakları etkili ve olumlu bir şekilde kullanması gerekmektedir (Marco ve diğerleri 2003). Yani karar vericinin karar seçeneklerini değerlendirmesinde kullanacağı dayanakların temelini değer sisteminin oluşturduğu söylenebilir. Değerler, nesne, olay ve görüşlerin; o toplum, sınıf ve birey bakımından taşıdığı önemi belirtir. Buna göre değerler, karar sürecinde karar vericiyi yöneltici ve bağlayıcı etki yapar. Eğer karar süreci bir değer çerçevesine sokulursa, düşüncelerimiz bir dereceye kadar sistemleşir (Bursalıoğlu, 2005).

Kuzguna göre karar verme davranışının ortaya çıkması için üç koşulun bulunması gerekir. Bunlar; karar verme ihtiyacını ortaya çıkaran bir güçlülüğün varlığı ve bu güçlülüğün birey tarafından hissedilmesi, Güçlülüğün giderecek birden fazla seçeneğinin bulunması ve bireyin seçeneklerden birine yönelme özgürlüğüne sahip olmasıdır (Kuzgun, 2000).

Sonuç olarak karar verme aynen problem çözme becerisi gibi kişisel gelişim için önemli bir unsurdur.

Materyal ve Yöntem

Araştırmada mevcut durumu ortaya çıkarmayı amaçlayan betimsel tarama ve ilişkisel taramaya yönelik bir yöntem kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini 2015-2016 eğitim öğretim yılında, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi merkez kampüsün de 270'i beden eğitimi ve spor yüksekokulu ve 190'ı sağlık bilimleri yüksekokulunda öğrenim gören 460 öğrenci oluşturmaktadır.

Araştırmaya Heppner ve Peterson (1982) tarafından geliştirilen Şahin ve arkadaşları (1993) tarafından Türkçeye uyarlanan Problem Çözme Envanteri ile Mann ve diğerleri (1998) tarafından (Melbourne Decision Making Questionary) geliştirilen ve Deniz (2004) tarafından Türkçeye uyarlanan Melbourne Karar Verme Ölçeği I-II Ölçeği" kullanılmıştır.

Problem çözme envanteri 35 sorudan oluşan 1-6 arası puanlanan 6 likert tipi bir ölçektir. Her madde için kişilere kendilerinin hangi sıklıkla ölçek maddelerindeki gibi davrandıkları sorulmaktadır. Seçenekler “her zaman böyle davranırım”, “çoğunlukla böyle davranırım”, “sık sık böyle davranırım”, “arada böyle davranırım”, “ender olarak böyle davranırım” ve “hiçbir zaman böyle davranmam” şeklindedir. Envanterde 10 soru aceleci yaklaşımı, 5 soru düşünen yaklaşımı, 4 soru kaçınan yaklaşımı, 3 soru değerlendirici yaklaşımı, 6 soru kendine güvenli yaklaşımı ve 4 soru da planlı yaklaşımı kapsamaktadır. Puanlama esnasında 3 soru puanlama dışıdır. Envanterde 18 soru doğrudan 14 soru ise tersine çevrilerek puanlanmıştır. Cevap anahtarında her bir soru için en düşük 1 en yüksek 6 puan verilmekte buna göre envanterin tamamından en düşük 32, en yüksek 192 puan alınabilmektedir. Envanterden alınan toplam puanların yüksekliği, bireyin problem çözme konusunda kendisini yetersiz olarak algıladığını gösterir (Şahin ve ark., 1993).

Melbourne Karar Verme Ölçeği iki kısma ayrılmaktadır. 1. Kısım: karar vermede öz saygıyı (kendine güven) belirlemeyi amaçlamaktadır. Toplam 6 maddeden oluşmakta, üç maddesi(2-4-6.) ise ters yönde puanlanmaktadır. Puanlama “Doğru” yanıtı 2, “Bazen Doğru” 1 ve “Doğru Değil” 0 puan şeklinde yapılmaktadır. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 12 olup, yüksek puanlar karar vermede özsaygının yüksek olduğunu göstermektedir. II Kısım ise 22 maddeden oluşmakta karar verme stillerini ölçmekte ve Dikkatli, Kaçınan, Erteleyici ve Panik Karar Verme Stili olmak üzere 4 alt faktörü bulunmaktadır. Karar verme stillerinin alt boyutlarını ölçen maddeler ise; Dikkatli karar verme 2-4-6-8-12 ve 16 maddeler, kaçınan karar verme 3-9-11-14-17 ve 19. Maddeler, erteleyici karar verme 5-7-10-18 ve 21. Maddeler ve panik karar verme ise 1-13- 15-20 ve 22. Maddelerdir. Puanlamada Dikkatli ve kaçınan karar vermede en düşük 0 en yüksek 12puan, erteleyici ve panik karar vermede ise en düşük 0 en yüksek 10 puandır. Puanların yüksekliği ilgili karar verme stiline kullanıldığını işaret etmektedir (Deniz, 2004).

Araştırmaya katılan öğrencilerin demografik özellikleri şu şekilde yorumlanmıştır. Öğrencilerin 270 (%58,7)’si beden eğitimi ve spor yüksekokulunda 190 (%41,3)’ü ise sağlık bilimleri yüksekokulunda öğrenim görmektedir. Öğrencilerin 246 (%53,5)’sı kadın 214 (%46,5)’ü ise erkektir. Öğrencilerin yaşlara göre dağılımları ise; 15 (%3,3)’ i 17-18 yaş arası, 151 (%32,8)’i 19-20 yaş arası, 178 (%38,7)’i 21-23 yaş arası ve 116 (%25,2)’sı ise 23 yaş ve üzeri şeklindedir. Öğrencilerin 153 (%33,3)’ü birinci sınıf, 108 (%23,5)’i ikinci sınıf, 67 (%14,6)’i üçüncü sınıf, 132 (%28,7)’si dördüncü sınıf ve öğrencilerin 362 (%78,7)’si birinci öğretimde 98 (%21,3)’i ise ikinci öğretimde eğitim görmektedirler. Öğrencilerin kaldıkları yerlere göre dağılımları ise; 199 (%43,3)’ü öğrenci evinde, 134 (%29,1)’ü devlet yurdunda, 65 (%14,1)’i özel yurttan ve 62 (%13,5)’si ise ailesi ile beraber kalmaktadır. Öğrencilerin annelerinin eğitim durumlarına göre dağılımları ise; 52 (%11,3)’si okuryazar değil, 30 (%6,5)’u okuryazar, 226 (%49,1)’si ilköğretim, 74 (%16,1)’ü ortaokul, 58 (%12,6)’i lise ve 20 (%4,3)’si ise üniversite mezunudur. Öğrencilerin babalarının eğitim durumlarına göre dağılımları 13 (%2,8)’ü okuryazar değil, 25 (%5,4)’i okuryazar, 153 (%33,3)’si ilköğretim, 97 (%21,1)’si

ortaokul, 101 (%22,0)'i lise ve 71 (%15,4)'i ise üniversite mezunu şeklindedir. Öğrencilerin 73 (%15,9)'ünün babası memur, 68 (%14,8)'si işçi, 55 (%12,0)'i esnaf, 44 (%9,6)'ü çiftçi, 117 (%25,4)'si emekli ve 103 (%22,4)'si ise serbest meslektir. Öğrencilerin 70 (%15,2)'sinin annesi herhangi bir işte çalışırken 390 (%84,85)'ninin ise herhangi bir işte çalışmadıkları görülmektedir. Öğrencilerin aylık gelir durumlarına göre dağılımları ise; 47 (%10,2)'si 0-500 lira arası, 59 (%12,8)'u 501-750 lira arası, 55 (%12,0)'i 751-1000 lira arası, 85 (%18,5)'i 1001-1250 lira arası, 76 (%16,5)'si 1251-1500 lira arası ve 138 (%30,0)'si ise 1501 lira ve yukarısı şeklindedir. Öğrencilerin 197 (%38,9)'si aktif olarak spor yaparken 281 (%61,1)'i ise spor yapmamaktadır.

Öğrencilerin problem çözme beceri düzeyleri ile karar verme stillerinin tespit etmek amacıyla yapılacak olan analizlerin normal dağılım(parametrik) veya normal olmayan dağılım (nam parametrik) için One-Sample Kolmogorov-Smirnov testi yapılmıştır.

Tablo1. Öğrencilerin Problem Çözme Beceri Düzeylerini Gösteren One-SampleKolmogorov-Smirnov Testi

	Problem Çözme
n	460
Mean	96,4771
Std.Deviation	19,48163
Kolmogorov-smirnov Z	2,181
p	,000

One-SampleKolmogorov-Smirnov testi sonucunda öğrencilerin problem çözme beceri düzeylerine yapılacak olan analizlerin normal olmayan dağılım yani nonparemetrik olmaları münasebetiyle ($P<0.05$) Mann-whitney U testi ve Kruscal Wallis testi yapılmıştır.

Tablo 2. Öğrencilerin Karar Vermede Öz Saygı ve Karar Verme Stillerini Gösteren One-SampleKolmogorov-Smirnov Testi

	Karar Vermede Öz Saygı	Karar Verme Stilleri
n	460	460
Mean	8,6957	24,0478
Std.Deviation	2,41338	6,42112
Kolmogorov-smirnov Z	3,010	1,393
p	,000	,041

One-SampleKolmogorov-Smirnov testi sonucunda öğrencilerin karar vermede öz saygı düzeylerine ve karar verme stilleri düzeylerine yapılacak olan analizlerin normal olmayan dağılım yani nonparemetrik olmaları münasebetiyle ($P<0.05$) Mann-whitney U testi ve Kruscal Wallis testi yapılmıştır.

Bulgular

Problem Çözme Becerisine Ait Bulgular

Tablo. 3 Araştırmacıların Genel Olarak Problem Çözme Becerisi Alt Boyutlarına ve Toplam Puanlarına Ait \bar{X} ve Ss değerlerine İlişkin Sonuçlar

Problem Çözme Envanteri Alt Boyutları	n	\bar{X}	SS	Min	Max	Envanterden Alınabilecek En Düşük ve En Yüksek Puan
Acelecı Yaklaşım	460	34,5957	8,84566	11,00	98,00	9-54
Düşünen Yaklaşım	460	13,8148	5,22784	5,00	30,00	5-30
Kaçıngan Yaklaşım	460	11,5609	5,30657	4,00	24,00	4-24
Değerlendirici Yaklaşım	460	8,0609	3,32558	3,00	18,00	3-18
Kendine Güvenli Yaklaşım	460	17,4304	5,41980	6,00	32,00	7-42
Planlı Yaklaşım	460	11,0348	4,27982	4,00	23,00	4-24
Toplam Puan	460	96,4771	19,48163	37,00	139,00	32-192

Tablo 3’de öğrencilerin geneline ait problem çözme becerisi alt boyutları ve problem çözme becerisi toplam puan dağılımları incelenmiştir. Bu inceleme sonucunda; acelecı yaklaşım alt boyutlarında $\bar{X}=34,5957$, düşünen yaklaşım alt boyutlarında $\bar{X}=13,8148$, kaçıngan yaklaşım alt boyutlarında $\bar{X}=11,5609$, değerlendirici yaklaşım alt boyutlarında $\bar{X}=8,0609$, kendine güvenli yaklaşım alt boyutlarında $\bar{X}=17,4304$, planlı yaklaşım alt boyutlarında $\bar{X}=11,0348$, problem çözme toplamında ise $\bar{X}=96,4771$ puan ortalamasına sahip oldukları görülmektedir.

Araştırma kapsamına alınan öğrencilerin problem çözme envanterinin toplamından almış oldukları $\bar{X}=96,4771$ envanterden alınabilecek değerler (envanterin tamamından en düşük 32 en yüksek 192 puan alınabilmektedir) göz önüne alındığında öğrencilerin orta seviyenin üzerinde problem çözme becerisine sahip oldukları söylenebilir. Problem çözme envanteri alt boyutlarının tamamında envanterden alınabilecek en düşük ve en yüksek değerler göz önüne alındığında problem çözme envanteri tüm alt boyutlarında da orta seviyenin üzerinde problem çözme becerisine sahip oldukları ileri sürülebilir.

Öğrencilerin Okudukları Yüksekokul (sağlık yüksekokulunda öğrenim gören öğrencilerin problem çözme envanteri alt boyutlarından acelecı ve kaçıngan yaklaşım puan ortalamaları beden eğitimi ve spor yüksekokulunda öğrenim gören öğrencilere oranla daha yüksek olduğu görülmektedir.), cinsiyet(kadın öğrencilerin problem çözme envanteri alt boyutlarından acelecı, kaçıngan, değerlendirici ve kendine güvenli yaklaşım ile problem çözme becerisi toplam puan ortalamaları erkek öğrencilere oranla daha yüksek olduğu görülmektedir.)Öğrenim gördüğü öğretim (birinci öğretimde öğrenim gören öğrencilerin problem çözme becerisi alt boyutlarından acelecı ve kaçıngan yaklaşım puanları ile problem çözme becerisi toplam puan ortalamaları ikinci öğretimde öğrenim gören öğrencilerden daha yüksek olduğu görülmektedir.), Kaldıkları yer (öğrencilerin kaldıkları yer değişkenine göre problem çözme becerisi alt boyutlarından acelecı yaklaşımda kredi yurtlarda kalan öğrencilerin puan ortalamaları öğrenci evinde kalan öğrencilere oranla, özel yurtlarda kalan öğrencilerin puan ortalamaları ise kredi yurtlarda kalan öğrencilere oranla daha yüksek,

kaçınan yaklaşımda kredi yurtlarda kalan öğrencilerin öğrenci evlerinde kalan öğrencilere oranla daha yüksek, değerlendirici yaklaşımda ailesi ile beraber kalan öğrencilerin daha yüksek problem çözme becerisi toplam puanında ise, ailesi ile beraber kalan öğrencilerin daha yüksek olduğu görülmektedir.), baba eğitim (Buna göre; babaları üniversite mezunu olan öğrencilerin problem çözme becerisi alt boyutlarından aceleci yaklaşım puan ortalamaları babaları okuryazar değil, okuryazar, ilkokul, ortaokul ve lise mezunu olanlara oranla daha yüksek olduğu görülmektedir.), annelerinin herhangi bir işte çalışıp çalışmama (anneleri her hangi bir işte çalışan öğrencilerin, problem çözme becerisi alt boyutlarında düşünen, kaçınan, değerlendirici, kendine güvenli ve planlı yaklaşım ile problem çözme becerisi toplam puan ortalamaları, anneleri her hangi bir işte çalışmayan öğrencilere oranla daha yüksek olduğu görülmektedir.), aylık gelir durumu (gelir durumu yüksek olan öğrencilerin problem çözme becerisi alt boyutlarında düşünen yaklaşım puan ortalamaları gelir durumu düşük olan öğrencilere oranla daha yüksek olduğu görülmektedir.) ve aktif olarak spor yapıp yapmama (aktif olarak spor yapmayan öğrencilerin problem çözme becerisi alt boyutlarından aceleci ve kaçınan yaklaşım puan ortalamaları aktif olarak spor yapan öğrencilere oranla daha yüksek, aktif olarak spor yapan öğrencilerinde problem çözme becerisi alt boyutlarından düşünen, değerlendirici ve planlı yaklaşım puanları aktif olarak spor yapmayan öğrencilere oranla daha yüksek olduğu görülmektedir.) değişkenlerinde problem çözme beceri düzeylerinde anlamlı bir farklılık tespit edilirken yaş, öğrenim gördüğü sınıf, anne eğitim durumu ve baba mesleklerinde ise problem çözme beceri düzeylerinde anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Karar Vermede Öz Saygıya Ait Bulgular

Tablo 4. araştırmacıların Genel Olarak Karar Vermede Öz Saygı Puanlarına ait $\bar{X} = Ss$ değerlerine ilişkin sonuçlar

	n	\bar{X}	Min	Max	Ss	Ölçekten Alınabilecek En Düşük ve En Yüksek Puan
Öz Saygı	460	8,6957	1,00	12,00	2,41338	0,12

Tablo 4’de öğrencilerin karar vermede öz saygı puanları genel dağılımları incelenmiştir. Bu inceleme sonucunda öğrencilerin karar vermede öz saygı puanları $\bar{X} = 8,6957$ olarak görülmektedir. Buna göre öğrencilerin karar vermede öz saygılarının orta seviyenin üzerinde hatta yüksek seviyede(öz saygı puanları $\bar{X} = 8,6957$ olması ölçekten alınabilecek (en düşük 0-en yüksek 12 puan) değerler göz önünde bulundurularak) olduğu söylene bilinir.

Öğrencilerin; cinsiyet(kadın öğrencilerin karar vermede öz saygı puanları erkek öğrencilere oranla daha yüksek tespit edilmiştir.), öğrenim gördüğü sınıf(birinci sınıfta öğrenim gören öğrencilerin öz saygı puanları ikinci sınıf ve üçüncü sınıfta öğrenim gören öğrencilere oranla daha düşük olduğu tespit edilmiştir.) ve anne eğitim durumu (anneleri lise mezunu olan öğrencilerin öz saygı puanları

anneleri ortaokul, lise ve okuryazar olan öğrencilere oranla daha yüksek tespit edilmiştir.) değişkenlerinde karar vermede öz saygı düzeylerinde anlamlı bir fark tespit edilirken, öğrenim gördüğü okul, yaş, öğrenim gördüğü öğretim, kaldığı yer, baba eğitim durumu, baba mesleği, annelerinin bir işte çalışıp çalışmama durumu ve aktif olarak spor yapıp yapmama değişkenlerinde ise, karar vermede öz saygı düzeylerinde anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Karar Verme Stillere Ait Bulgular

Tablo5.Araştırmacıların Genel Olarak Karar Verme Stillere Alt Boyut Puanlarına Ait \bar{X} ve Ss Değerine İlişkin Sonuçlar

Karar Verme Stilleri	n	\bar{X}	Ss	Min	Max	Ölçekten Alınabilecek En Düşük ve En Yüksek Puan
Dikkatli	460	7,9848	2,27561	1,00	12,00	0-12
Kaçıngan	460	5,5826	2,71519	,00	12,00	0-12
Erteleyici	460	5,1261	2,23104	,00	10,00	0-10
Panik	460	5,3543	2,29295	,00	10,00	0-10

Tablo 5’de öğrencilerin karar verme stilleri puanlarının genel dağılımları incelenmiştir. Bu inceleme sonucunda öğrencilerin karar verme stilleri alt boyutlarında dikkatli $\bar{X} = 7,9848$, kaçıngan $\bar{X} = 5,5826$, Erteleyici $\bar{X} = 5,1261$ ve Panik karar verme puanı ise $\bar{X} = 5,3543$ olarak görülmektedir. Buna göre öğrencilerin karar verme stillerinde dikkatli karar verme yüksek seviyede (ölçekten alınacak değer en düşük 0 – en yüksek 12 olması münasebetiyle),erteleyici ve panik karar verme orta seviyede (ölçekten alınacak değer en düşük 0 – en yüksek 10 olması münasebetiyle),kaçıngan karar verme düşük seviyede ölçekten alınacak değer en düşük 0 – en yüksek 12 olması münasebetiyle), olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin; öğrenim gördükleri okul (sağlık yüksekokulunda öğrenim gören öğrencilerin dikkatli karar verme stillerini kullanmalarında beden eğitimi ve spor yüksekokulunda öğrenim gören öğrencilere oranla daha yüksek iken beden eğitimi ve spor yüksekokulunda öğrenim gören öğrencilerinde kaçıngan, erteleyici ve panik karar verme stillerini daha yüksek oranda kullandıkları görülmektedir.), cinsiyet (erkek öğrencilerin karar verme stilleri alt boyutlarında kaçıngan, erteleyici ve panik karar verme puanları kadın öğrencilere oranla daha yüksektir.), öğrenim gördüğü sınıf (dördüncü sınıfta okuyan öğrencilerin karar verme stillerinden dikkatli karar verme puanları üçüncü sınıfta, ikinci sınıfta ve birinci sınıfta öğrenim gören öğrencilere oranla daha yüksektir. Sınıf yükseldikçe öğrencilerin dikkatli karar vermeleri de yükselmektedir. Kaçıngan karar vermede ise tam tersi olarak görülmektedir. Sınıf artıkaça puan düşmektedir.), annelerinin herhangi bir işte çalışıp çalışmama durumu (annesi herhangi bir işte çalışan öğrencilerin anneleri çalışmayan öğrencilere oranla kaçıngan karar verme stillerinin daha yüksek olduğu söylenebilir.) ve aktif olarak spor yapıp yapmama (aktif olarak spor yapan öğrencilerin karar verme stillerinden kaçıngan, erteleyici ve panik

karar verme stilleri puanları aktif olarak spor yapmayan öğrencilere oranla daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.) değişkenlerinde karar verme stillerinde anlamlı bir fark tespit edilirken, yaş, öğrenim gördüğü öğretim, kaldığı yer, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu, baba mesleği ve aylık gelir durumu değişkenlerinde ise karar verme stillerinde anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Tartışma ve Sonuç

Bu araştırma; yüksekokullarında öğrenim gören öğrencilerin problem çözme beceri düzeylerini ve karar vermede öz saygı ve karar verme stillerini tespit ederek problem çözme beceri düzeylerini ve karar vermede öz saygı ve karar verme stillerinin demografik özelliklere göre farklılaşıp farklılaşmadığını ortaya koymak amacıyla yapılmıştır.

Araştırmada elde edilen sonuçlar şunlardır;

Araştırmaya katılan öğrencilerin orta seviyenin üzerinde problem çözme beceri düzeylerine sahip oldukları, demografik özelliklere göre de cinsiyet, öğrenim gördüğü öğretim, kaldığı yer, baba eğitim durumu, anne her hangi bir işte çalışıp çalışmama durumu, aylık gelir durumu, öğrenim gördüğü yüksekokul ve aktif olarak spor yapıp yapmama problem çözme beceri düzeylerinde anlamlı bir fark tespit edilirken, yaş, öğrenim gördüğü sınıf, anne eğitim durumu ve baba mesleği değişkenlerinde ise problem çözme beceri düzeylerinde anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Öğrencilerin karar vermede öz saygı puan ortalamaları orta seviyenin üzerinde hatta yüksek seviyede oldukları, demografik özelliklere göre de; cinsiyet, öğrenim gördüğü sınıf ve anne eğitim durumu değişkenlerinde karar vermede öz saygıda anlamlı bir fark tespit edilirken, yaş, öğrenim gördüğü öğretim, kaldığı yer, baba eğitim durumu, baba mesleği, anne bir işte çalışıp çalışmama durumu, aylık gelir durumu ve aktif olarak spor yapıp yapmama değişkenlerinde ise karar vermede öz saygı puan ortalamalarında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Öğrencilerin karar verme stillerinde, dikkatli yüksek, erteleyici ve panik orta seviyede ve kaçınan karar verme ise düşük olarak tespit edilmiş, demografik özelliklere göre de, cinsiyet, öğrenim gördüğü sınıf, anneleri her hangi bir işte çalışıp çalışmama durumu ve aktif olarak spor yapıp yapmama karar verme stillerinde anlamlı bir fark tespit edilirken, yaş, öğrenim gördüğü öğretim, kaldığı yer, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu, baba mesleği ve aylık gelir durumlarında ise karar verme stillerinde anlamlı bir fark tespit edilememiştir.

Akpınar ve arkadaşları (2015) tarafından üniversitelerde öğrenim gören hokey sporcularının karar verme düzeylerini belirlemek amacıyla yapmış olduğu çalışmada, hokeycilerin karar vermede öz saygı puanları yüksek, karar verme stillerinde de dikkatli karar verme yüksek, kaçınan ve erteleyici karar verme stilleri düşük erteleyici ve panik karar verme stilleri ise orta seviyede olduğunu tespit etmişlerdir. Hokeycilerin karar verme stillerinde cinsiyet, yaş, okuduğu sınıf, kaldığı yer, aylık gelir durumları, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu, babalarının mesleği ve hokey oynama yılı değişkenlerinde anlamlı bir fark bulamazken, annelerinin bir işte çalışıp çalışmadıkları ve yaşamlarının büyük bir kısmının geçtiği yer değişkenlerinde ise anlamlı bir fark bulmuşlardır.

Eraslan (2015) tarafından yapılan üniversite spor bölümü öğrencilerinin atılganlık ve karar verme stillerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi çalışmasında, öğrencilerin karar verme stillerinin de cinsiyet, öğrenim gördükleri bölüm ve lisanslı olarak spor yapma durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği bulunmuştur.

Karar verme konusunda yapılan araştırmaların çoğu, karar vermenin aile içinde nasıl ele alındığı, mesleki rehberlik alanında nasıl alındığı, farklı gelişim dönemlerini kapsayan durumlarda nasıl olduğu, bireysel özelliklere göre çeşitliliğini kapsar şeklindedir. Avşaroğlu (2007), “üniversite öğrencilerinin karar vermede özsaygı, karar verme ve stresle başa çıkma stillerinin bazı özlük niteliklerine göre farklılaşma durumu” nu incelenmiş ve benlik saygısı alt ölçek puanlarının, karar vermede özsaygı, karar verme ve stresle başa çıkma stillerini ne düzeyde açıkladığı incelemiştir. Avşaroğlu'nun araştırma sonuçlarına göre, öğrencilerin cinsiyetleri ile karar vermede özsaygı puan ortalamaları ve karar verme stilleri alt boyutları (dikkatli karar verme, kaçınan karar verme, erteleyici karar verme ve panik karar verme) arasında anlamlı düzeyde bir farklılaşmanın olmadığı; öğrencilerin okudukları sınıfla, karar vermede öz-saygı puan ortalamaları arasında ise anlamlı düzeyde bir farklılığın olduğu görülmüştür. Karar verme stilleri alt boyutları ile (dikkatli, kaçınan, erteleyici ve panik karar verme) sınıf düzeyleri arasında manidar bir farklılaşma çıkmazken; öğrencilerin yaşamlarının çoğunu geçirdikleri yerle (köy-kasaba, ilçe, il ve büyük şehir) karar vermede özsaygı ve karar verme stilleri alt ölçek puan ortalamaları arasında manidar düzeyde farklılıkların olmadığı görülmüştür. O'Hare ve Beutel (1987), 247 üniversite öğrencisi üzerinde, “mesleki kararlarla başa çıkmada kullanılan karar verme stratejilerini cinsiyet farklılıkları” açısından araştırmışlardır. Araştırma bulgularına göre, erkeklerin karar alırken, kızlara kıyasla kendilerine daha çok güvendiklerini, hatta karar vermeye bir meydan okuma olarak yaklaştıklarını ve aldıkları kararlar üzerinde kontrol gücüne sahip olduğu düşüncesiyle hareket ettiklerini; kızların ise karar alma sürecinde çevrelerinden yardım aldıklarını ve aldıkları kararlar ilgili onay görmek isteği içinde olduklarını ve erkeklere kıyasla karar sürecine daha düşük beklentilerle yaklaştıkları sonucunu elde etmiştir (Akt: Köse, 2002). Burnett (1991), “üniversite öğrencilerinin karar vermede benliğin etkisi ve stresli bir karar vermede kullandıkları ölçütler”i incelediği çalışmasında, karar verme sürecinde kendine güven duygularının düşük olması, bireyin karar almasında sıkıntı doğururken, yüksek bir kendine saygı düzeyi, karar verme için de bireyin daha akılcı ve mantıklı karar vermesini sağlayabilmektedir. (Akt: Avşaroğlu, 2007). Radford, Mann, Ohta ve Nakane (1993), “Japon ve Avusturya üniversite öğrencilerinin kültürel farklılıkları ile karar verme stilleri arasındaki ilişki”yi araştırmışlardır. Bunun için, Nagasaki Üniversitesi'nden için yaşları 16-24 arasında değişen 505 erkek, 237'si kız toplam 743 Japon öğrencisi, Flinders üniversitesinden 116 erkek ve 193 kız olmak üzere toplam 309 Avustralyalı öğrenci katılmıştır. Araştırma sonucunda; karar vermede öz-saygı düzeyi yüksek olan üniversite öğrencileri daha az karar stresi yaşamakta olduğu, seçim ve sorumluluk stillerini kullanmaya daha yatkın davranışlar gösterdiklerini saptamışlardır (Akt: Çolakkadıoğlu,

2003). Eldeleklioğlu (1996) “karar stratejileri ile ana-baba tutumları arasındaki ilişki”yi belirlemek amacıyla yaşları 19 ile 25 arasında olan gençler üzerinde bir araştırma yapmıştır. Araştırma sonucunda, demokratik ana-baba tutumuyla mantıklı karar verme, bağımsız ana-baba tutumuyla kararsız karar verme, koruyucu ana-baba tutumuyla kararsız ve içtepisel karar verme, otoriter ana-baba tutumuyla kararsız, içtepisel ve mantıklı karar verme stilleri arasında anlamlı ilişkilerin olduğunu belirtmiştir. Demokratik aile ortamına sahip gençlerin mantıklı karar ve bağımsız karar verme stilini daha çok benimsedikleri, bireylerin kişilik gelişimine önem verildiği, çocukluktan itibaren aile içi kararlara katılmaları sağlandığı ve kendi kararlarını vermeleri için destek gördüklerini elde etmiştir. Tiryaki (1997) üniversite öğrencilerinin karar verme davranışları ile bazı değişkenler arasındaki ilişkiyi araştırmıştır. Hacettepe Üniversitesi’nin değişik fakültelerinde okuyan 604 öğrenciye ulaşılmış ve araştırmasında, “Kendine Saygı Ölçeği” ve “Karar Stratejileri Ölçeği”ni kullanmıştır. Araştırma sonucunda, 1.sınıf öğrencilerinin kararsızlık stratejisi puan ortalamasının, 4.sınıf öğrencilerinden yüksek olduğu; buna karşın içtepisel ve mantıklı stratejilerin puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür. Cinsiyete göre kızların, içtepisel strateji puan ortalamasının erkeklerden yüksek, fakat kararsızlık ve mantıklı stratejilerin puan ortalamalarının anlamlı bir fark göstermediği ortaya çıkmıştır. Kendine saygı düzeyi düşük olan öğrencilerin içtepisel ve kararsızlık stratejileri puan ortalamalarının kendine saygısı yüksek olan öğrencilere göre yüksek olduğu, öte yandan, kendine saygı düzeyi yüksek olan öğrencilerin, kendine saygı düzeyi düşük olan öğrencilere göre, mantıklı strateji puan ortalamasının yüksek olduğu elde edilmiştir. Mann, Radford, Burnett, Ford, Bond, Leung, Nakamura, Vaughan ve Yang (1998) kültürler arası bir çalışmada üniversite öğrencilerinin, kültürler arası farklılıklarına göre karar verme stilleri”nin farklılaşıp farklılaşmadığını araştırmışlardır. Araştırmaya ABD’den 475, Avustralya’dan 262, Yeni Zelanda’dan 260, Japonya’dan 358, Çin’den 281 ve Tayvan’dan ise 414 öğrenci katılmıştır. Araştırma sonucunda; batı kültüründeki üniversite öğrencilerinin karar vermede öz-saygı düzeyleri, Doğu Asya kültüründeki üniversite öğrencilerini öz-saygı düzeylerine oranla daha yüksek olduğunu bulmuşlardır. Araştırmaya katılan üniversite öğrencileri arasında erkeklerin öz-saygı düzeylerinin, kız öğrencilere göre daha yüksek olduğunu ve erkeklerin karar verme durumlarına daha fazla güvendiklerini saptamışlardır. Deniz (2002) üniversite öğrencilerinin karar verme stratejileri ve sosyal beceri düzeylerinin Ta-Baskın Ben durumlarını bazı özlük nitelikleri”ne göre incelemiştir. Araştırmanın bağımsız değişkenleri baskın ben durumları, cinsiyet, sınıf ve üniversiteye giriş puan türüdür. Bağımlı değişkenleri ise sosyal beceri ve karar verme stratejileridir. Üniversite öğrencilerinin özlük nitelikleri ile ilgili olarak, kızların mantıklı karar verme stratejisi puanları erkeklerin puanlarından önemli düzeyde yüksektir. Birinci sınıf öğrencilerinin kararsız karar verme stratejisi puan ortalamaları dördüncü sınıf öğrencilerine göre anlamlı düzeyde yüksektir. Sözel puan türü ile üniversiteye giren öğrencilerin mantıklı karar verme stratejisi puan ortalamaları sayısal puan türü ile üniversiteye giren öğrencilerin puan ortalamalarından önemli düzeyde yüksek bulunmuştur. Bağımlı değişkenler açısından, öğrencilerin bağımsız karar stratejisi ile

sosyal beceri, duyuşsal duyarlık, sosyal anlatımcılık, sosyal duyarlık ve toplam sosyal beceri puanları arasında aynı pozitif ilişki; sosyal kontrol arasında ise negatif bir ilişki olduğu görülmüştür. Kesici (2002) “üniversite öğrencilerinin karar verme stratejilerinin psikolojik ihtiyaç örüntüleri ve özlük nitelikleri”ni incelemiştir. Kesici, araştırmasını Selçuk Üniversitesi’nin değişik bölümlerinde öğrenim gören 900 öğrenci üzerinde yapmıştır. Öğrencilerin psikolojik ihtiyaçları “Edwards Kişisel Tercih Envanteri” ile karara verme stratejileri ise “Karar Stratejileri Ölçeği” ile ölçülmüştür. Araştırma sonucunda, cinsiyet değişkenine göre, kızların mantıklı karar verme stratejileri puan ortalamalarının erkeklerden anlamlı düzeyde yüksek çıkmıştır. Sınıf değişkenine göre, IV. sınıf öğrencilerinin içtepsel ve bağımsız karar verme stratejileri puan ortalamalarının I. sınıf öğrencilerinden anlamlı düzeyde yüksek olduğu sonucunu elde etmiştir. Köse (2002) “üniversite öğrencilerinin karar verme stratejileri ve psikolojik ihtiyaçlarını, sosyo-ekonomik düzey ve cinsiyet değişkeni açısından incelemiştir. Araştırmasını I.sınıf öğrencilerinden 115 öğrenciye uygulamıştır. Karar verme davranışını ölçmek için, Kuzgun (1992) tarafından geliştirilen “Karar Stratejileri Envanteri” ile, psikolojik ihtiyaçları ölçmek için ise “Edwards Kişisel Tercih Envanteri”ni (EKTE) kullanmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre, kız ve erkek üniversite öğrencilerinin kullandıkları karar verme stilleri arasında anlamlı bir farkın olmadığını saptamıştır. Ayrıca öğrencilerin algıladıkları sosyo-ekonomik düzeylerine göre karşılaştırıldığında mantıklı karar verme stili açısından anlamlı düzeyde farkın olmadığını, sosyo-ekonomik düzeyini yüksek olarak algılayan öğrencilerin, sosyo-ekonomik düzeyini orta olarak algılayan öğrencilere göre içtepsel karar verme stilini ve kararsızlık stilini daha çok kullandıkları tespit edilmiştir(Akt. Tatlılıoğlu 2014)

Alver (2005) tarafından yapılan üniversite öğrencilerinin problem çözme becerileri ve akademik başarılarının çeşitli değişkenlere göre incelenmesi çalışmasında, cinsiyetlere ve yaşamlarının büyük bir kısmının geçtiği yer değişkenlerine göre bireylerin problem çözme becerileri puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığı, öğrenim gördüğü program(fen bilimlerinde okuyanların problem çözme becerilerinin daha yüksek olduğu), okuduğu sınıf(son sınıfta okuyan öğrencilerin problem çözme becerilerinin daha yüksek olduğu), ve öğrenim gördüğü program(birinci öğretimde okuyan öğrencilerin problem çözme becerilerinin daha yüksek olduğu) değişkenlerine göre de problem çözme becerilerinde anlamlı bir ilişki olduğunu tespit etmiştir.

Yüksel (2015) tarafından hemşirelik öğrencilerinin problem çözme öz değerlendirme sonuçları ve etkileyen faktörler çalışmasında araştırmaya katılan öğrencilerin problem çözme becerilerinin iyi olduğu, kişisel kontrol, problem çözme yeteneğine güven, yaklaşma kaçınma alt ölçekleri ile problem çözme envanteri toplam puan ortalamaları ile cinsiyet, sınıf, mezun olunan lise, üniversite yaşamındaki kaldıkları yer, anne ve babalarının yaklaşımlarını algılama gibi faktörlerin etkili olmadığını belirtmiştir. Ancak istatistiksel olarak anlamlı olmamakla birlikte, erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre, üçüncü sınıf öğrencilerinin ikinci sınıf ve dördüncü sınıf öğrencilerine göre, arkadaşları ile evde kalan öğrencilerin ailesi ile beraber kalan öğrencilere göre, anne ve babalarının

yaklaşımlarını demokratik olarak değerlendiren öğrencilerin problem çözme becerilerinin daha iyi olduğunu tespit etmiştir.

Soyer ve Bilgin (2010) tarafından yapılan üniversite öğrencilerinin çeşitli değişkenlere göre problem çözme beceri ağlıları çalışmalarında, problem çözme beceri algı puanlarının, cinsiyet ve yaş grupları değişkenlerine göre istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulamamışlardır. Yıldırım ve Yalçın (2008) eleştirel düşünce becerilerini temel alan fen eğitiminin fen bilgisi öğretmen adaylarının problem çözme becerilerine etkisi çalışmalarında mezun olunan lise türü ve cinsiyet değişkenlerinin, fen bilgisi öğretmen adaylarının problem çözme beceri düzeyleri üzerinde etkili olmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Çam (1997), Saygılı (2000), Nezu (1985), Basmacı (1998) ve Aydın (1999) yapmış oldukları çalışmalarda aynı sonuca ulaşmışlardır (Akt. Soyer ve Bilgin, 2010).

Sonuç olarak üniversitelerde öğrenim gören öğrencilerin problem çözme becerileri ve karar verme stilleri önem arz eden bir konu olması münasebetiyle üniversitelerde bu alanlarda gerekli sosyal ve kültürel faaliyetlerin yapılması, bu konularda gerekli eğitimlerin verilmesi, akademik ve idari personelin bu konularda öğrencilere katkı sayılması gerektiği önerisinde bulunabiliriz. Bu konu sadece karar verme ve problem çözme alanında değil, öfke, saldırganlık, sosyal beceri ve diğer alanlarda da olmalıdır.

Kaynaklar

- Akpınar, S.(2010). Spor Federasyonlarında Çalışanların, Sosyal Beceri, İş Doyumu Ve Problem Çözme Yeterlilikleri Üzerine Bir Araştırma. Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Doktora Tezi.
- Akpınar, Ö., Temel,V., Birol,S.Ş., Akpınar, S., Nas,K. (2015). “Üniversitede Okuyan Hokey Sporcularının Karar Verme Stillerinin Belirlenmesi” Kastamonu Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Sayı:9, s. 92-99 Eylül Kastamonu.
- Alver, B. (2005). Üniversite Öğrencilerinin Problem Çözme Becerileri ve akademik Başarılarının Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi. Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Fakültesi Dergisi, sayı21, 75-88. İstanbul.
- Avşaroğlu, S. (2007). Üniversite Öğrencilerinin Karar Vermede Öz Saygı, Karar Verme ve Stresle Başa Çıkma Stillerinin Benlik Saygısı ve Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Bursalıoğlu, Z. (2005). Eğitim Yönetiminde Teori ve Uygulama. Pegem Yayınları, Ankara.
- Cüceoğlu, D. (2003). İnsan Davranışı – Psikolojinin Temel Kavramları. Remzi Kitapevi, Ankara.
- Çolakradioğlu, O. (2003). Ergenlerde Karar Verme Ölçeğinin Türkçeye Uyarlama Çalışması (The Adaptation of Adolescent Decision Making Questionnaire into Turkish). Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.

- Deniz, M. E. (2002). Üniversite Öğrencilerinin Karar Verme Stratejileri ve sosyal Beceri Düzeylerinin Ta-Baskın ben duyguları ve Bazı Özlük Niteliklerine Göre Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi. Selçuk Üniversitesi, Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Deniz, M.E. (2004). Üniversite Öğrencilerinin karar vermede öz saygı, karar verme stilleri ve problem çözme yöntemleri arasındaki ilişkinin incelenmesi üzerine bir araştırma. Eğitim araştırma Dergisi 4(15)25-35.
- D'zurilla, T.J., Goldfried, M.R. (1971). Problem Solving and Behavior Modification. Journal of Abnormal Psychology 18(1): 407-426.
- Eldeleklioğlu, J. (1996). Karar Stratejileri ile Anan Baba Tutumları Arasındaki İlişki. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Eraslan, M. (2015). Üniversite Spor Bölümü Öğrencilerinin atılganlık ve Karar Verme Stillerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi, Bartın Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt4, Sayı 1, S 214-223 Bartın.
- Germi, H. (2006). Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünde Görev Yapan Spor Yöneticilerinin Problem Çözme Becerilerinin Değerlendirilmesi. Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.
- Güçlü, N. (2003). Lise Müdürlerinin Problem Çözme Becerileri. Milli Eğitim Dergisi, 80.Yıl Özel Sayısı 160(1) 272-300 Ankara.
- Kesici, Ş. (2002). Üniversite Öğrencilerinin Karar Verme Stratejilerinin Psikolojik İhtiyaç Örüntüleri ve Özlük Niteliklerine Göre Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi. Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Koçel, T. (2001). İşletme Yöneticiliği. Beta Basım, İstanbul.
- Köse, A. (2002). Psikolojik Danışma ve Rehberlik Birinci Sınıf Öğrencilerinin Cinsiyet ve Algılanan Sosyo-Ekonomik Düzen Açısından Psikolojik İhtiyaçlar ve Karar Verme Stillerinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kuzgun, Y. (1992). Karar Verme Stratejileri Ölçeği: geliştirilmesi ve standardizasyonu. VII.Ulusal Psikoloji Kongresi Bilimsel Çalışmaları. Türk Psikoloji Derneği Yayınları, Ankara.
- Kuzgun, Y. (2000). Meslek Danışmanlığı. Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Marco, C.D., Hartung, P.J., Nevman, I and Parr, P. (2003). Validity of the decisional process inventory, Journal of Vocational Behavior. 63,1-19.
- Paknadel-Çetinkanat, A.C. (1988). Örgütsel İklim ve İş Doyumu. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri anabilim Dalı, Doktora Tezi.
- Payne, J.W., Bettman, J.R. and Johnson, E.J. (1993). The adoptive decision-maker. Cambridge University Press: New York.
- Phillips, S.D., Friedlander, M.L., Paziienza, N.J., and Kost, P. A (1985). Factor analytic investigation of career decision-making styles. Journal of Vocational Behavior, 26,106-115.

- Soyer, K.M., Bilgin, A. (2010) Üniversite Öğrencilerinin Çeşitli Değişkenlere Göre Problem Çözme Beceri Algıları, International Conference on New Trends in Education and Their implications November, Antalya.
- Şahin, N., Şahin, N.H., and Heppner, P.P. (1993). Psychometric properties of the Problem Solving Inventory in a group of Turkish University students. Cognitive Therapy and Research,17(4),379-396.
- Tatlıoğlu, K. (2014). Üniversite Öğrencilerinin Karar Vermede Öz-Saygı Düzeyleri İle Karar Verme Stilleri Arasındaki İlişkinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. Akademik Sosyal Araştırma dergisi, Yıl 2, Sayı 1, 150-170.
- Tiryaki, M.G. (1997). Üniversite Öğrencilerinin Karar Verme Davranışlarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Yıldırım, H.İ., Yalçın,N. (2008). Eleştirel Düşünme Becerilerini Temel Alan Fen Eğitiminin Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Problem Çözme Becerilerine Etkisi, Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi 28(3)165-187 Ankara.
- Yüksel, A. (2015). Hemşirelik Öğrencilerinin Problem Çözme Öz Değerlendirme Sonuçları ve Etkileyen Faktörler araştırma. Hacettepe Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi Dergisi, 37-39 Ankara.

¹ *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinatörlüğü tarafından desteklenen “Yüksekokullarda Öğrenim Gören Öğrencilerin Bazı Değişkenler Açısından Problem Çözme Becerileri ve Karar Verme stillerinin İncelenmesi” adlı projeden üretilmiştir.*

** Yapılan bu çalışma ERPA- International Congress on education 18-21 Mayıs 2017 tarihinde Budapeşte’de düzenlenen kongrede bildiri olarak sunulmuştur.*